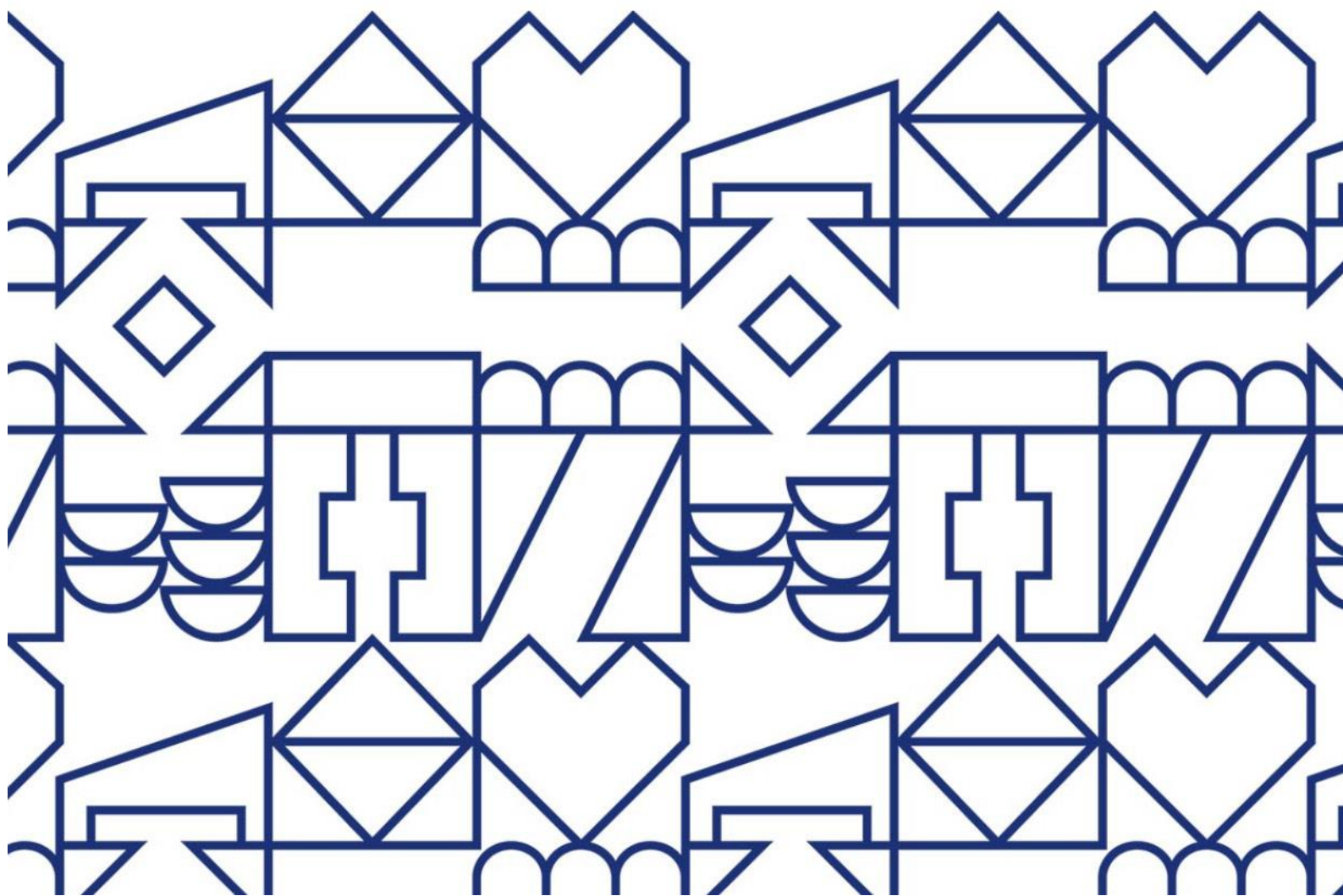

OPETUSPALVELUIDEN YKSIKKÖJEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

2025

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1 Käsitteitä.....	1
1.1.1 Tasa-arvo.....	1
1.1.2 Yhdenvertaisuus.....	1
1.1.3 Normitietoinen viestintä	2
2. TASA-ARVON EDISTÄMINEN	3
3. YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN	4
3.1 Syrjinnästä vapaa koulu	4
4. MITÄ TEHDÄÄN TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN TOTEUTUMISEKSI? .	5
4.1 Puhutaan ja kuunnellaan.....	6
4.2 Puututaan.....	6
4.3 Muututaan	7
4.4 Turvallinen tila	7
5. YKSIKÖN OMA TOIMINNALLINEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA	8
6. LÄHTEET	14
6.1 Oppijan muistilista.....	15
6.2 Aikuisena toimin esimerkkinä.....	16

1. Johdanto

Tasa-arvolaki velvoittaa kouluja ja oppilaitoksia laatimaan toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Lisäksi yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kouluilla ja oppilaitoksilla pitää olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma nojaa sekä tasa-arvolakiin¹ että yhdenvertaisuuslakiin² ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat ihmisoikeuskysymyksiä. Jokaisella opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opettajalla on virkavelvollisuus edistää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista.

1 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014) 5a§ 2 Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325

3 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

1.1 Käsitteitä

1.1.1 Tasa-arvo

TASA-ARVOLLA tarkoitetaan kaikkien sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Suomessa tasa-arvolaille ehkäistään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ja edistetään sukupuolten tasa-arvoa.

Tällä viitataan Suomen lainsäädännössä naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon sekä sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta johtuvan syrjinnän poistamiseen.

1.1.2 Yhdenvertaisuus

YHDENVERTAISUUS terminä viittaa samanarvoisuuteen eri ihmisryhmien välillä.

Yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntaututumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Näitä kutsutaan syrjintäperusteiksi.

Sekä tasa-arvo että yhdenvertaisuus ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat samaa asiaa: syrjimättömyyttä ja tasavertaisia mahdollisuuksia ihmisen eri ominaisuuksista huolimatta.

1.1.3 Normitietoinen viestintä

NORMITIETOISEN VIESTINNÄN tavoitteena on tehdä sisältöä, joka ei rajaa väestöryhmiä pois, ylläpidä ennakkoluuloja eikä tuota stereotyyppisiä käsityksiä ihmisryhmistä. Viestinnällisillä ratkaisuilla voidaan joko ylläpitää syrjiviä ja eriarvoistavia normatiivisia käsityksiä tai pyrkiä purkamaan niitä.

Normitietoisessa viestinnässä tarkastellaan viestinnän sisältöä kuvituksen ja tekstin osalta. Valitsemamme sanat ja kuvat rakentavat ja ylläpitävät ihmisten mielikuvia todellisuudesta.

On tärkeää, että viestintä on sisällöltään mahdollisimman monimuotoista, inklusiivista ja syrjimätöntä. Inklusiivisuus tarkoittaa monimuotoisuuden huomioimista. Inklusiivisuudessa ihmiset nähdään yksilöinä, joilla on yhtenäiset mahdollisuudet saavuttaa asioita erilaisista lähtökohdista riippumatta.

Tasa-arvotyö vaatii tietämystä olemassa olevista epätasa-arvoisuuksista ja siitä, kuinka nämä vaikuttavat näkemyksiin eri sukupuolista. Stereotypiaa vahvistavat käytännöt ovat läsnä koulun arjessa ja ne tapahtuvat usein tiedostamatta. Näistä käytännöistä on mahdollista tulla tietoiseksi ja niitä voi kehittää ja haastaa omia toimintatapojaan yhdessä koulun henkilökunnan ja perheiden kanssa.

” Stereotypiaa vahvistavat käytännöt ovat läsnä koulun arjessa ja ne tapahtuvat usein tiedostamatta.”

2. Tasa-arvon edistäminen

Oppijaa tulee tukea opetuksen ja ohjauksen avulla niin, että he voivat tehdä oppiaine-, koulutus- ja muita valintoja yksilöllisten ominaisuuksiensa, vahvuuksiensa ja motivaatiotekijöidensä, ei sukupuolensa, perusteella. Ymmärtävästi moninaisuuteen suhtautuva opettaja on avainasemassa oppijan rakentaessa omaa sukupuoli-identiteettiään. On tärkeää edistää sukupuolitietoisuutta yksikön johtamisen sekä systemaattisen tasa-arvosuunnittelun kautta.

Sukupuolisensitiivisyys merkitsee työntekijöillä herkkyyttä huomioida jokainen omanlaisena ainutkertaisena yksilönä ja samalla kykyä ymmärtää sukupuolen erilaiset yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja sosiaaliset vaikutukset nuorten identiteetin muodostumisessa.

Opetuksessa pyritään vahvistamaan oppijoiden kykyjä ja taitoja olla yhdessä muiden kanssa ja tarjotaan mahdollisuus olla osa yhteisöä. Sukupuolisensitiivinen työ merkitsee oman sukupuolen nostamista esiin myönteisenä voimavarana ja samalla huomioi sukupuolten välisiä eroja niitä kuitenkaan arvottamatta.

Oppiaineissa voi olla erilaisia tapoja käsitellä tasa-arvokysymyksiä. Vuosiluokittain niitä käsitellään oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. Oppiaineissa, oppimisympäristöissä ja oppimateriaalivalinnoissa voidaan huomioida sisältöjen moninaisuus ja yhdenvertaisuusteemojen käsittely.

Lisää tietoa tasa-arvon edistämisestä oppiaineittain eri vuosiluokilla löytyy Opetushallituksen julkaisuissa.

Sukupuolisensitiivinen opettaja

- ymmärtää sukupuolta muokkaavia sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä tietää, että niihin voi vaikuttaa
- tunnistaa omia taipumuksiaan suhtautua oppilaisiin eri tavoin sukupuolen mukaan
- antaa oppilaalle tilaa olla omanlaisensa ilman perinteisiä sukupuoliodotuksia
- osaa tukea oppilaan kasvua ja sukupuoli-identiteetin rakentumista silloinkin, kun oppilas on epävarma sukupuoli-identiteetistään tai kuuluu sukupuolivähemmistöön, sekä osaa tarvittaessa ohjata oppilaan oppilashuollon palveluihin

- purkaa työyhteisössään opetuksen sukupuolittavia ajattelu- ja vuorovaikutusmalleja sekä käytäntöjä
- osaa analysoida oppilaiden kanssa tyttöjen ja poikien, naisten ja miesten ja sukupuolivähemmistöjen kohtaamia rakenteellisia epätasa-arvotekijöitä
- edistää tasa-arvoa aktiivisesti omassa luokassaan ja kouluyhteisössään valitessaan oppimateriaaleja, työtapoja ja yhteistyökumppaneita
- kehittää koulun toimintakulttuuria sukupuolitietoiseksi ja osallistuu koulun tasa-arvosuunnitteluun.

3. Yhdenvertaisuuden edistäminen

Yhdenvertaisuuden edistämiseksi on kiinnitettävä huomiota oppijoiden valintaperusteisiin, koulutuksessa käytettävään oppimateriaaliin, kiusaamista ja häirintää estäviin toimenpiteisiin, opetustilanteiden tasapuolisuuteen, opintosuoritusten arvioimiseen ja opettajien yhdenvertaisuusosaamiseen.

Yhdenvertaisuussuunnittelun päämääränä koulussa on syrjinnän tunnistaminen, siihen puuttuminen, toiminnan ja käytäntöjen arviointi yhdenvertaisuuden näkökulmasta, yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteuttaminen ja osallisuuden lisääminen.

Koulutuksella vaikutetaan suoraan siihen, miten yhteiskunnassamme hyväksytään erilaisuutta ja monimuotoisuutta.

3.1 Syrjinnästä vapaa koulu

- Sitoutuu vastustamaan ja puuttumaan kaikenlaiseen syrjintään, kiusaamiseen ja häirintään yhteisön kaikilla tasoilla oppijoista henkilökuntaan.
- Tunnustaa ja hyväksyy ihmisten erilaisuuden osaksi yhteisöä
- Sitoutuu tasoittamaan eriarvoisuutta sekä edistämään ja ylläpitämään yhdenvertaisuutta.

Syrjinnästä vapaassa koulussa:

- jokaisella oppijalla ja aikuisella on vapaus määritellä itsensä ja oma identiteettinsä.
- jokaisella oppijalla ja aikuisella on mahdollisuus tuntea kuuluvansa yhteisöön ja osallistua kaikkeen yhteiseen toimintaan.
- mahdollistetaan erilaisia vähemmistöjä edustavien näkyvyys ja osallisuus oppilaskunta- ja henkilökuntatoiminnassa sekä rekrytoinnissa.
- edistetään oppijoiden ja aikuisten kykyä tunnistaa ja hyväksyä erilaisuus osaksi koko tarjotaan mahdollisuuksia oppijoille ja aikuisille tarkastella kriittisesti omia asenteita, ennakkoluuloja ja stereotyyppioita.
- tarjotaan mahdollisuuksia keskustella syrjimättömyydestä.
- tiedotetaan, opetetaan, kasvatetaan ja mallitetaan erilaisuuden hyväksymistä, hyvää käytöstä ja kohteliaisuutta, kunnioittamista ja syrjimättömyyttä.

4. Mitä tehdään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi?

”Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.”
Yhdenvertaisuuslaki 6§ (20.12.2022/1192)

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttaminen tarkoittaa puhumista ja kuuntelemista, puuttumista sekä muuttumista.

4.1 Puhutaan ja kuunnellaan

Oppilaitoksissa on keskusteltava tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta liittyen aiheisiin kiusaamisesta, häirinnästä ja syrjinnästä. Myös myönteiset näkökulmat, kuten oikeudet ja osallisuus tulee nostaa esiin.

Kaikkia käytäntöjä, toimintatapoja ja oppiaineistoja arvioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta: Edistävätkö tavat, käytännöt, toiminta ja aineistot tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vai estävätkö ne sitä? Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tulee olla esillä muun muassa silloin, kun suunnitellaan yksikön toimintaa, juhlia ja tiloja, muodostetaan opetusryhmiä ja valitaan oppimisympäristöjä, menetelmiä ja aineistoja.

Lisäksi tulee varmistaa, että jokainen yhteisön jäsen tulee kuulluksi, nähdyksi ja hyväksytyksi omana itsenään. Jokainen on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on yhteinen asia. Keskustelun tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta tulisi olla jatkuvaa, kannustavaa ja kunnioittavaa.

Koulun ja oppilaitoksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Puhuminen ja kuunteleminen tarkoittavat järjestelmällistä oppijoita osallistavaa tasa-arvotyötä pitkin lukuvuotta. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta käsitellään eri aineiden oppitunneilla, päivänavauksissa ja teemapäivissä. Oppiaineissa voi olla erilaisia tapoja käsitellä samoja kysymyksiä. Vuosiluokittain niitä käsitellään oppijan ikä ja kehitys huomioon ottaen.

4.2 Puututaan

Eriarvoiseen kohteluun on puututtava. Koulun aikuisten tehtävänä on tehdä huomioita mahdollisista epäkohdista ja ottaa selvää huolta herättävistä havainnoista.

Eriarvoinen kohtelu loukkaa yksilön oikeuksia ja estää yhdistävän luottamuksen syntymistä. Se vahingoittaa yhteishenkeä ja heikentää yhteisön vahvuuksia. Eriarvoinen kohtelu, kiusaaminen, häirintä, syrjintä ja väkivalta tulee nimetä ja pyrkiä aktiivisesti lopettamaan.

Vain yhteisestä sopimuksesta voi syntyä eriarvoisuutta vastustava yhteisö.

Yksiköt laativat ja päivittävät omaa suunnitelmaa oppijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta, häirinnältä ja syrjinnältä osana kriisisuunnitelmaa.

4.3 Muututaan

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi voidaan tehdä paljon.

Kaikilla on oltava mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin. Osallisuus ja osallistaminen on yhteistä arkea.

- seurataan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja niistä keskustellaan.
- kiinnitetään huomiota kieleen, asenteisiin, ajattelu- ja toimintatapoihin sekä käytäntöihin, jotka saattavat luoda eriarvoisuutta. Jos niitä havaitaan, niihin puututaan välittömästi.

Yhteisössä vahvistetaan ilmapiiriä ja toimintakulttuuria, joissa jokainen voi olla oma itsensä. Se tarkoittaa **vihapuheen ja syrjinnän tuomitsemista sekä ennakkoluulojen, oletusten ja yleistysten kitkemistä**. Rasistisesti kommentoiva ei aina edes ymmärrä sanojensa merkitystä.

4.4 Turvallinen tila

Seinäjoen kaupunki on sitoutunut toteuttamaan turvallisemman tilan periaatteita. Turvallisemman tilan periaatteilla tarkoitetaan ohjeita siitä, millä tavoin tiloissa ja tapahtumissa pyritään olemaan huomaavaisia ja arvostavia kaikkia kohtaan.

Jokainen pystyy käytöksellään pitkälti vaikuttamaan omaan ja muiden turvallisuuden tunteeseen. Riittää, että on itse luotettava ja turvallinen kanssaihmissä kohtaan. Ottamalla ihmiset tosissaan ja kunnioittamalla heidän kokemuksiansa pääsee jo pitkälle.

Tavoitteena on luoda tila, jossa kaikki pyrkivät omalla toiminnallaan rakentamaan yhdenvertaista, kunnioittavaa ja avointa ilmapiiriä ja keskustelua.

- Arvosta ihmisten moninaisuutta, heidän erilaisia taustojaan, kokemuksiaan ja ajatuksiaan. Älä tee oletuksia muista.
- Käyttäydy asiallisesti ja edellytä sitä myös muilta.
- Kunnioita jokaisen yksityisyyttä sekä henkilökohtaista fyysistä ja psyykkistä tilaa.
- Kohtaa toiset tasavertaisina, huomioi toisten näkökulmat, ajatukset ja mielipiteet.
- Muuta käytöstäsi, jos sen joku kokee epämukavaksi ja loukkaavaksi

- Pyydä anteeksi, jos olet loukannut tahallisesti tai tahattomasti muita.
- Ollessasi eri mieltä, ilmaise se rakentavalla tavalla.
- Kiinnitä huomiota sanavalintoihin. Älä käytä loukkaavaa kieltä.
- Puutu syrjintään, häirintään ja epäasialliseen kohteluun. Pyydä apua tarvittaessa.

5. Yksikön oma toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Lakien perusteella koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat tehdään yhteistyössä henkilöstön, oppijoiden sekä huoltajien kanssa. Suunnitelmaa tulee käsitellä sekä huoltajien että henkilöstön kanssa osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa.

Suunnitelmassa edellytetään **alkutilanteen kartoittamista**. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia **enintään kolmeksi vuodeksi kerralla**. 5 a § (30.12.2014/1329)

Huomioitava erityisesti:

- oppilas- ja opiskelijavalintojen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (erikoisluokat)
- opetuksen järjestämisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- älä oleta! Havainnoinnin perusteella ei voi luokitella! Ota selvää.
- opintosuoritusten arvioinnin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen
- yhdenvertaisuuslain toteutumisen kannalta on tärkeää, että sekä opettajilla että oppijoilla on riittävä yhdenvertaisuusosaaminen.
- **Koulutusta aiheesta: 30-60min. verkkokoulutus [THL/eOppiva-Yhdenvertaisen kunnan tekijät](#) ja [Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus](#)**

Suunnittelutyötä varten kannattaa perustaa työryhmä, jossa on henkilökunnan edustajien lisäksi myös oppijoita. Työryhmän kokoonpanossa on hyvä huomioida moninaisuus, jotta ryhmässä olisi mahdollisuuksien mukaan eri-ikäisiä, eri sukupuolia sekä etnisiä ja muita vähemmistöjä edustavia jäseniä. **On kuitenkin hyvä kunnioittaa sitä, että kaikki eivät halua tuoda kohtaisia kokemuksiaan osaksi yhteisön kehittämistyötä.**

Osallistuminen edesauttaa sen ymmärtämistä, mitä syrjinnän ehkäisy ja yhdenvertaisuuden edistäminen tarkoittavat juuri omassa oppilaitoksessa. Osallistuminen vahvistaa näkemystä siitä, että yhdenvertaisuussuunnittelu on kaikkien yhteinen projekti ja motivoi kaikkia myös toteuttamaan yhdenvertaisuutta käytännössä. Osallistuminen myös lisää luottamusta yhteisössä siihen, että syrjintä otetaan vakavasti ja siihen myös puututaan.

Tärkeää on luoda keskusteleva kulttuuri, jossa ratkotaan yhdessä yhdenvertaisuuden haasteita ja tasa-arvo-ongelmia sekä laaditaan yhteiset säännöt.

Oppilaitoksessa tehtävä suunnitelma sisältää sekä tasa-arvo- että yhdenvertaisuusnäkökulmat.

1. **Arvio** aikaisempaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista. Miten

Aikaisempi tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on toteutunut Alakylän koulussa.

Koulussa on otettu käyttöön Yhdessä yhteistyöllä-toimintamalli, jonka tarkoituksena on ehkäistä ja puuttua ei-toivottuun käytökseen. Koulussa ei hyväksytä väkivaltaa, kiusaamista eikä häirintää. Jos väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää ilmenee, siihen puututaan välittömästi. Koulussa jokainen aikuinen puuttuu tällaisiin tilanteisiin. Koulun toimintakulttuuri tukee yhteisöllisyyttä, hyväksyvää ja toista arvostavaa tapaa toimia. (vrt. Alakylän koulun arvopohja)

Kouluun on tullut monikulttuurisuutta eri taustaisten oppilaiden myötä. Tämä tulee ottaa jatkossa tarkemmin huomioon.

yhteisömme toimintakulttuuri on muuttunut ja muuttuu?

2. Selvitys nykytilanteesta eli kuvaus, miten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat

- Koulukohtaisia tuloksia: perusopetuksen arviointikyselyt, kouluterveyskyselyt. Seinäjoen Lapsiparlamentti on toteuttanut myös oman kyselyn aiheesta.
- Välillinen syrjintä** tarkoittaa sitä, että näennäisesti neutraali sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun henkilön muita epäedullisempaan asemaan henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.
 1. Miten eri uskontojen edustajat huomioidaan eri tilaisuuksia järjestettäessä? Miten huoltajia näistä tiedotetaan?
 2. Millaista on vamman tai rajoitteen vuoksi tiloissa liikkuminen, ruokailu, oppitunnit?
 3. Sukupuolimoninaisuuden huomioiminen eri tilanteissa.

Keskustelun pohjaksi sekä henkilökunnalle että oppijoille:

- Mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tarkoittavat arjessa?
- Miten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus näkyvät meillä?
- Kohdellaanko mielestäsi kaikkia oppijoita yhdenvertaisesti?
- Voitko olla oma itsesi ja vaikuttavatko toisten mielipiteet valintoihisi?
- Tunnetko olosi turvalliseksi?
- Millainen olisi mielestäsi tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu/oppilaitos?

[Teflon-testi, Rauhankasvatus instituutti](#) Muutaman kysymyksen pohdinnan avulla voi itse tiedostaa miten paljon kokee syrjintää tai eriarvoisuutta.

Selvitys nykytilanteesta eli kuvaus, miten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat:

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus kouluarjessa tarkoittaa, että koulussamme kaikkia oppilaita pyritään kohtelevaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti heidän yksilölliset tarpeet huomioiden. Jokaiselle oppilaalle pyritään antamaan yhtäläiset mahdollisuudet oppia ja tukea kohdistetaan kaikille oppilaille ryhmäkohtaisesti ja oppilaskohtaisesti. Valinnaisaineissa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edesauttaa eri luokka-asteiden sekaryhmät, jolloin jokaisella oppilaalla on luokkakavereiden valinnoista riippumatta mahdollisuus valita valinnaisaine laajasta valikoimasta. Opettajat ohjaavat ryhmien ja parien muodostumista sekä määräävät istumapaikat luokissa ja ruokalassa. Ryhmien ryhmäytämiseen kiinnitetään huomiota ja epäasialliseen käytökseen puututaan yhteisten mallien mukaisesti.

Eri uskontojen edustajat huomioidaan koulussa järjestämällä heille vaihtoehtoinen tilaisuus koululla/ kirjastossa samaan aikaan uskonnollisten tilaisuuksien kanssa. Koulun päivänavaukset ovat uskonottomia. Huolatajia tiedotetaan tilaisuuksista Wilmalla ja järjestämällä Forms-kysely tilaisuuksiin osallistumisesta.

Koulun tilat ovat esteettömät, joten vammainen/ liikuntarajoitteinen henkilö pääsee kulkemaan koulun tiloissa oppitunneille, ruokalaan sekä wc-tiloihin. Koululla on myös hissi.

Koulussa puhumme oppilaista, emme sukupuoliroolien mukaan. Jokainen oppilas pyritään kohtaamaan kunnioittaen häntä ihmisenä, osana luokkaa ja koulua. Jokainen oppilas voi pukeutua haluamallaan tavalla.

Keväällä 2025 järjestettiin kaupungin kysely liittyen koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuusasiaan. Kyselyyn osallistuivat 3.-6. luokkien oppilaat sekä heidän huoltajansa.

Oppilaskyselyssä vastaajia oli vähän vastausprosentin olleessa 15. Päätuloksena oli, että miltei kaikki vastaajat kovivat olevansa osa luokkaa yhteisöä. 67% vastaajista uskaltaa sanoa mielipiteensä luokassa. 85% vastaajista kokee olonsa turvallisiksi koulussa. Turvattomuutta aiheuttaa kiusaaminen, haukkuminen sekä pojat. 75% vastaajista antaa tukea ja apua muille oppilaille. 82% vastaajista kokee, että koulun aikuiset kannustavat heitä. Oppilaat eivät koe itse osallistuneensa kiusaamiseen. Vastaajista 68% mielestä koulussa ei ole eriarvoisuutta.

Huoltajakyselyssä 82% vastaajista kokee olevansa yhdenvertaisia muiden huoltajien kanssa. 79% vastaajista kokee, että heidän mielipidettään arvostetaan. 83% vastaajista kokee, että heidän lapsensa kohdataan koulussa yhdenvertaisesti. 74% vastaajista ei ole kokenut syrjintää kouluun liittyvissä asioissa.

Jatkossa haasteena on kyselyiden osalta aktivoida vastaajia. Olisi tärkeää, että avoimet vastaukset eivät ole listoja epäkohdista ja mukana olisi ideoita kehitysideoita.

3. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Miten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioihin yhteisössämme vaikutetaan? Miten oppilaat osallistetaan mukaan? Edistämistoimenpiteiden on oltava tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia niin, että oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet on otettu huomioon.

- oppilaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu
- epäasialliseen käyttäytymiseen puuttuminen kaikkien aikuisten toimesta
- suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä ohjaa koulun aikuisten toimintaa: Koko koulu kasvattaa
- yhteiset käytännöt käyttäytymisen haasteisiin ja seuraamuksiin
- koulun järjestyssäännöt tutuiksi oppilaille ja huoltajille
- oppilaat osallistuvat vuosittain lukuvuoden alussa luokan sääntöjen laadintaan ja hyvän käyttäytymisen mallintamiseen
- eri kulttuurit tutuiksi
- oppilasparlamentin toiminta
- koko koulun yhteiset teemapäivät, päivänavaukset, tempaukset
- turvallinen kouluympäristö ja turvalliset aikuiset

6. Lähteet

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu | Opetushallitus](#)

[Tasa-arvotyö on taitolaji | Opetushallitus](#) 2015

[yhdenvertaisuus_opas_web.pdf](#) Koulu vailla vertaa! Rauhankasvatusinstituutti

[Koulu++syrjinnästä+vapaa+alue.pdf](#) 2018

[Yhdenvertaisuussuunnittelu | Yhdenvertaisuus.fi](#) Oikeusministeriö

[Miten arvioidaan? | Yhdenvertaisuuden arviointi](#) Oikeusministeriö

OPS perusteet 2014 (1.1.2015), LOPS perusteet 2019 (1.8.2021)

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu vapaan sivistystyön oppilaitoksissa | Opetushallitus](#)

[Turvallinen tila koulussa -juliste](#) Rauhankasvatusinstituutti

[Turvallinen tila-määritelmä](#)

Tasa-arvolaki, Yhdenvertaisuuslaki; Finlex

6.1 Oppijan muistilista

- Tervehdin, kiitän, pyydän anteeksi.
- Menen rohkeasti juttelemaan muille ihmisille.
- Haluan ymmärtää muita.
- Hyväksyn toiset sellaisina kuin he ovat.
- En jätä ketään yksin.
- Kunnioitan toisten yksityisyyttä, koskemattomuutta ja maailmankatsomusta.
- Kunnioitan toisten mielipiteitä.
- Puhun arvostavasti.
- Jos näen vääryyttä, epäsopua tai syrjintää, kerron aikuiselle.
- Rakennan hyvää yhteishenkeä oppimisryhmissäni ja koulussani.
- Huomioin ja autan koulun arjessa.
- Osallistun ja olen mukana yhteisessä toiminnassa.
- Toimin vastuullisesti.

Näistä asioista muodostuu koulun toimintakulttuuri ja luottamus.

6.2 Aikuisena toimin esimerkkinä

VUOROVAIKUTAMME TOISIIMME

- Tervehdin, kiitän, pyydän anteeksi.
- Olen helposti lähestyttävä.
- Kannustan hyvään käytökseen.
- Pohdimme yhdessä ryhmälle säännöt ja tutustumme järjestyssääntöihin.
- Kannustan osallisuuteen.
- Puutun aina huonoon käytökseen, epäasialliseen puheeseen, syrjintään ja kiusaamiseen.
- Rakennan oppijoiden keskinäistä luottamusta opetusryhmässäni.
- Huolehdin, että kukaan ei jää yksin.
- Ohjaan ryhmien ja parien muodostamista.
- Huomioin ryhmän istumajärjestyksessä.
- Arvioin osaamista ja oppimista oikeudenmukaisesti.
- Puhun arvostavasti.
- Osallistun opiskeluhuollon yhteistyöhön.
- Kohtaan huoltajia tasavertaisina kasvatuskumppaneina.
- Huomioin perheiden moninaisuuden ja yksilölliset tarpeet yhteistyössä.
- Huolehdin, että oppijaa kuunnellaan ja arvostetaan.
- Huolehdin, että oppijan oppimisesta ja hyvinvoinnista välitetään.

Näistä asioista muodostuu koulun toimintakulttuuri ja luottamus.

